

LABOD izhaja štirinajst-
dnevno v nakladi 2650 izvo-
dov — Ureja ga uredniški
odbor — Odgovorna ured-
nica: Lidija Jež, tehnično
ureja: novinarski servis —
Grafična priprava in tisk
Dolenjski Informativni cen-
ter Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

LETO 12

NOVO MESTO, 15. DECEMBER 1986

ŠTEVILKA 17

letna konferenca sindikata v delti

pregled opravljenega in pot naprej

V osnovni organizaciji sindikata tozda Delta Ptuj je bila v soboto, 6. 12. 1986, letna programska konferenca, katere sta se udeležila predsednik občinskega sveta ZSS Ptuj, Stane Debeljak, in Rozina Markovič iz tovarne volnenih izdelkov Majšperk. Sindikat je ocenil svoje delovanje in aktivnosti ter učinkovitost dela izvršnega odbora in komisij, ki delujejo v sklopu sindikata. Sprejeli smo programske usmeritve za delo v letu 1987, obravnavali poročila o finančnem poslovanju OOS ter finančni načrt za leto 1987.

V razpravi, ki je sledila poročilu, smo se dotaknili naslednje problematike:

Obveščanje delavcev, še ni dovolj učinkovito, kljub temu da so vsa gradiva za seje organov na

V Delti so prvi opravili letno konferenco svoje osnovne organizacije sindikata.

oglasni deski, v poslovnih in informativnih biltenih ter internem časopisu. Delavcem zmanjkuje časa, da bi si na oglasni deski pogledali gradivo, delegati, ki so tudi vezani na normo, pa s težavo posredujejo informacije delavcem, posebno v večji skupini. Velikokrat pa delavci tudi niso pripravljeni poslušati informacije in se delegati zamažijo. Pozabljajo, da je pravica in dolžnost biti informiran.

Zato smo se dogovorili, da bomo prek razglasne postaje na kratko poročali, o čem bodo sklepali organi upravljanja, in opozarjali, naj delavci posredujejo stališča delegatu, ta pa jih mora prinesiti iz okolja, ki ga je predlagalo v organ. Po seji pa bomo poročali o sprejetih sklepih.

Govorili smo o nizkih osebnih dohodkih, zlasti tistih delavcev, ki opravljajo dela in naloge, ki so najnižje ovrednotena (embalažerji in adjustirke), ter o razponih med delovnimi mesti v proizvodnji. Pri tem tudi nismo mogli mimo tega, da imajo višje osebnih dohodke delavci v tistih OZD, ki poslujejo z izgubo. Postavlja se vprašanje, zakaj za vse OZD ne veljajo družbene usmeritve glede delitvenih razmerij.

Razpravljali smo o regresu za letni dopust v prihodnjem letu in predlagali, da se v smernice plana za leto 1987 vnesejo natančni pogoji, kako bomo pokrivali različne stroške glede na način organiziranega letnega dopusta, da bomo natančno vedeli vse pogoje v zvezi z letovanjem, ko bomo sprejemali smernice.

V programu dela za prihodnje leto smo si zapisali veliko nalog.

Nekatere izhajajo iz sklepov 11. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Med najpomembnejšimi nalogami pa je spremljanje stanja in dajanje pobud za reševanje socialnih problemov delavcev, kot so stanovanjska problematika, socialne pomoči, zdravstveno varstvo delavcev, življenjski in delovni pogoji, varstvo pri delu in sploh skrb za delavca.

MIMICA MAGDIČ

V DANAŠNJI ŠTEVILKI

- V Delti so že opravili letno konferenco OO sindikata: beseda je tekla kritično in poglobljeno.
- Tokrat namenimo več prostora tozdu Temenici, o rezultatih in delu pišemo v sestavku Vpeljana dosledna odgovornost, v drugem sestavku pa o poteku gradnje, ki gre počasi h koncu.
- Izplačane so prve nagrade za koristne predloge.
- Nekaj podatkov iz raziskave o tem, kako živimo Slovenci.
- Z Rankom Mastilo, vodjem konfekcijskega oddelka v kazensko-popravnem domu v Foči, smo se tokrat pogovarjali v »Našem pogovoru«.

izplačane so prve nagrade za koristne predloge

Lani smo začeli z intenzivnejšo akcijo za pospeševanje inventivne dejavnosti pri nas. Izdelali smo tudi pravilnik za nagrade in imenovali komisijo, ki bo pobude, izboljšave, nasvete spremljala, pretehtala in jih — po pravilniku — tudi ovrednotila. Je naša akcija naltela na pravi odziv?

Iz zapisnika zadnjega sestanka komisije — sestavljajo jo inž. Vladimir Škrinjar, Franci Juršič, Mojca Mohar, Marica Praznik in Marjan Vodopivec — je razvidno, da je bilo danih 17 koristnih predlogov ali pobud. Komisija jih je pregledala in za 10 predlagala tudi denarno nagrado.

Po 30. členu sporazuma o skupnih osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in sredstev skupne porabe je določeno točkovanje, vrednost točke pa znaša 1 odst. od povprečnega osebnega dohodka na ravni naše delovne organizacije v mesecu pred izplačilom nagrade za koristen predlog ali inovacijo. V oktobru je bil povprečni OD 124.199 din, torej je vrednost točke v tem primeru 1.242 din.

Tako so končno izplačane tudi prve nagrade za pobude, predloge... Menimo, da smo s tem temeljiteje zakorakali k spodbujanju inventivne dejavnosti in da bo večja skrb in spremljanje tega področja tudi rodila pričakovane uspehe.

In še pregled naših prvih nagrajencev:

priimek in ime prijavitelja	TOZD oz. DSSS	naslov inventivnega predloga	izračunano nadomestilo din
Mali Gorazd	TOZD Ločna	Varnostna zaščita pnevmatske stiskalnice	13.650
Perić Niko	TOZD Temenica	Signalizacija nivoja vode v jašku kotlovnice	11.787
Pirc Brane	TOZD Temenica		37.165
Perić Niko	TOZD Temenica	Nadomestitev drsnih oblog iz domače proizvodnje	37.165
Pavlin Alojz	TOZD Commerce	Prirejena spremnica PTT	7.517
Pavlin Alojz	TOZD Commerce	Stol za komisioniranje	3.651
Beci Terezija	TOZD Delta	Naprava za pregledovanje srajc	11.103
Barbič Jožica	TOZD Ločna	Streženje dveh oseb pri avtomatu Sacomat 100	10.933
Sučević Marija	TOZD Ločna	Zamenjava spajkalnikov pri točkastem lepljenju	13.494
Štine Marjetka	TOZD Ločna	Enostavnejši način doziranja pri lepilnih strojih WPKS	17.081
Krese Milka	TOZD Ločna	Šablonsko strojno sekanje podložkov za gumbe	10.079
	Ločna 7x	55.237	
	Libna	—	
	Delta 3x	11.103	
	Temenica 3x	85.117	
	Commerce 3x	11.168	173.625

Dela nam ne zmanjka, z veseljem povedo v skladišču tozda Libna.

kako živimo

Inštitut za sociologijo vsako leto opravi raziskavo Kvaliteta življenja v Sloveniji. Predno pogledamo te zanimive podatke, pa si najprej razjasnimo, kaj sploh razumemo pod pojmom kvaliteta življenja. Družboslovci pravijo, da je to skupni imenovalec za vse tiste pogoje, ki so potrebni za srečo posameznika, ne pomenijo pa sreče same. Zato kakovost življenja ne merimo z materialnim standardom, ampak s celovito socialno blaginjo.

Poglejmo nekaj podatkov te raziskave, o kateri je pisala tudi Delavska enotnost. Od tu tudi povzemamo to besedilo:

Letos septembra je bil povprečni osebni dohodek v naši republiki 130.000 din. Številka je kar lepa, vendar podatek, da kar 22% Slovencev občasno zmanjka denarja za hrano in druge potrebe, to povprečje postavi v drugačno luč.

Slovenci veljamo za delavni narod. 70,3 odstotka je za delo sposobnega prebivalstva. Več kot polovica prebivalstva dela dnevno nad 12 ur, medtem ko se pri ženskah zaradi gospodinjstskih opravil ta odstotek dvigne na 73,4%.

Temu na rob je treba povedati tudi, da je kar 70% Slovencev preutrujenih in da naraščajo psihomska obolenja. Ni čudno, saj je slaba četrtina Slovencev med 15. in 75. letom sama gradila svoja stanovanja, hiše, kar 69,2% Slovencev živi v zasebnih stanovanjih (hišah).

Najmanj eno uro se jih vozi na delo in nazaj kar 30,1%. Ob tempa

še skupna podoba Slovencev — 70 odstotkov je vrtničkarjev in to iz vseh slojev.

Neformalno delo je zelo razširjeno. Torej popoldne Slovenci veliko »fušamo«. Švedi, na primer, pa se v prostem času izobražujejo. Pri nas smo na izobraževalnem področju dokaj nizko. 65% zaposlenih se v zadnjem letu ni izobraževalo. V najboljših delovnih letih — med 25. in 34. letom ter od 35. do 44. leta je kar 63% Slovencev, ki formalno strokovno niso usposobljeni. Eden od razlogov za tako majhno izobraževanje je v neizdelanem sistemu napredovanja. To pa za samoupravno družbo, ki sebe šteje za demokratično, ni normalno. Naša družba ni ustvarila osnovnih meril, zaradi katerih ima demokracija kakšen smisel — to pa je sistematičen osebni napredek posameznika — strokovni, ekonomski in statusni...

In naš prosti čas? O njem je pravzaprav težko govoriti, saj, kot rečeno, gre največ tega za izboljšanje standarda. Vendar če le ostane kaj uric, jih namenimo predvsem gledanju televizije, poslušanju radia, obiskom... Vse ostale dejavnosti v prostem času upadajo z izobrazbo. Polovica tistih, ki nimajo dokončane osnovne šole, ne bere knjig in se ne ukvarja z rekreacijo. Veliko je tudi takih, ki dopust namenijo delu, ne pa oddihu.

Pri merjenju kakovosti življenja so medsebojni odnosi na delu velikega pomena. Večina zaposlenih z višjo ali visoko šolo se pritožuje, da je njihovo delo psihično naporno. Vendar pa ta napor neizhaja iz napornega intelektualnega dela, ampak predvsem iz neustreznih medsebojnih odnosov oziroma konfliktov na delu. Analiza pa je

pokazala tudi slabo varnostno in organizacijsko kulturo.

Dr. Veljko Rus s FSPN komentira analizo in primerja kvaliteto življenja pri nas in na Švedskem: slovenski delavci imajo, pravi, povprečno enako izobrazbeno sestavo kot švedski, to je deset razredov, vendar pa opravljajo bistveno manj zahtevna dela. Na švedskem pride približno polovica zaposlenih v t. i. tretjo kategorijo manj zahtevnih del, pri nas pa kar dobri dve tretjini. Gre torej za veliko neizkoriščenost nakopičenega znanja. V svojem komentarju pa dr. Rus poudarja predvsem znanje. Pravi, da izkustvo pomeni ponavljanje naučenega. To lahko uporabiš le v tistih položajih, v katerih si ga dobil, znanje pa v zelo različnih. Prihodnost pa ne sme biti le podaljšana roka sedanjosti!

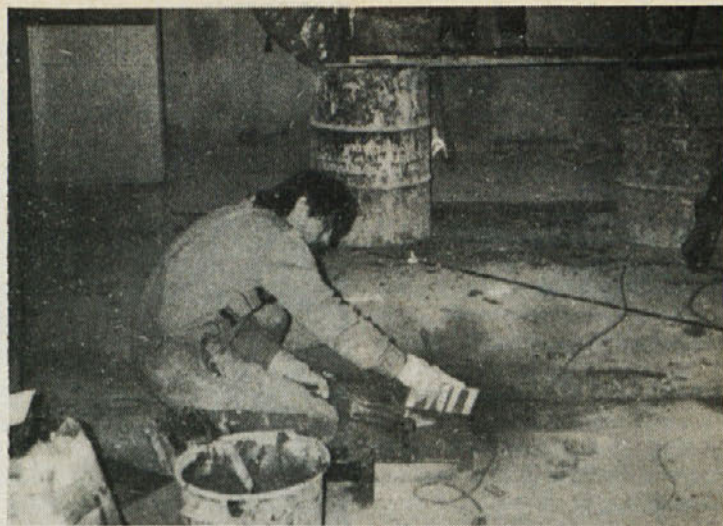
In še te podatke primerjamo z načinom življenja in dela v Labodu? Nenadičeva, vodja KSS, ocenjuje, da je približno 2 odstotka naših delavk med tistimi, ki imajo uro do službe (skupaj s čakalnim časom vred). Narava našega dela kar sama posebi ponuja »fušanje«, kar obremenitve — ob dejstvu, da smo ženski kolektiv — še dodatno povečuje. Manj možnosti imajo za popoldansko delo tisti, ki delajo samo s svinčnikom in papirjem. Glede programa napredovanja imamo za večino del in nalog začrtano pot (šivilja 1, 2 in 3), kar pa se tiče izkušenj, so usmeritve take, da z delom pridobljeno zmožnost lahko uveljavljamo samo do 5. stopnje izobrazbe. Torej je vse večji poudarek na znanju. In še podatek o stanovanjskih razmerah: Franci Juršič ocenjuje, da ima kar 70% labodovcev lastni dom. Glede na naše osebne dohodke bi rekli,

da jih je tudi večina sama delala na hišah. Po okvirni oceni pa tudi polovica teh domov (hiš) nima dokončanih in zato bo še veliko »matranja«, veliko osebnega dela. Pa tudi mladi, ki žive še pri starših, so sedaj še v »lastnem domu«, kasneje pa se lahko ta slika spremeni.

v temenici gradijo

Če bo vse teklo po načrtani poti, bo naslednji 8. marec v Temenici še posebno svečan. Do takrat naj bi bila vsa dela v celoti zaključena. To bi pomenilo lepo novo kuhinjo in jedilnico, spremljajoče prostore ter vrsto posodobitev, ki veliko pomenijo v tehnološkem smislu. Investicija zajema po predračunu 6 milijard starih din, torej 60 milijonov din, za potek del pa poleg svojih rednih nalog v razvojni službi skrbi inž. Nikola Koljanin.

»V juliju mesecu sem dobil to zadolžitev, povedati pa moram« pravi Koljanin, »da skrbim za operativno vodenje investicije, finančno plat pa seveda vodi Sonja Bevc, vodja posebne finančne službe. Dela zajemajo dozidavo, delno prenovo obstoječih prostorov in nekaj tehnoloških posegov v proizvodnjo. V dozidanem prostoru bodo shrambe, nujne za kuhinjo, hladilnica, umivalnica ter garderoba. Novost je tudi plinska postaja, ki bo tudi v tem delu. To zahteva določene posege, za katere smo potrebovali tudi soglasja republikanskih pristojnih organov.

Tako nastajajo v Temenici novi prostori.

Na novo bo napeljavno vse zunanje hidrantno omrežje, ki bo priključeno na mestni vodovod. Razširili in posodobili smo cisterne za kurilno olje in napeljavno goriva v kurilnico. Na novo je speljana tudi vsa notranja vodovodna inštalacija, elektro inštalacija (ta poteka sedaj pod stropom, pred tem pa je tekla po tleh).

Zadnji del investicije je ureditev prezračevanja v likalnici in šivalnici, delo pa posega tudi v razpeljavo pare, kompromiranega zraka, kondenza in vakuma. Gre torej za obsežen poseg. Do sedaj ni bilo ventilacije v proizvodnji, pa tudi na novo speljana elektrika ustreza novi tehnologiji.

Omeniti pa moram, da je v investiciji zajeto tudi ozvočenje prostorov, kar pomeni za Temenico tudi lepo pridobitev.

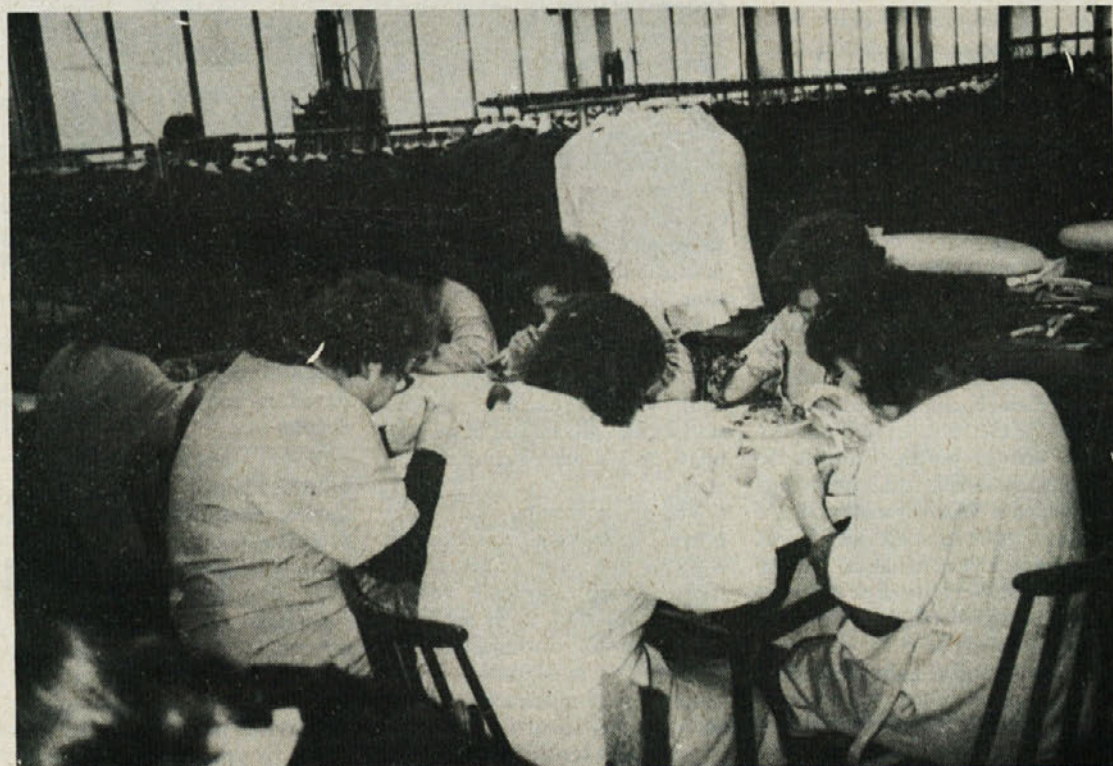
Torej je investicija v Temenici namenjena delu kot tudi izboljšanju družbenega standarda. Sicer

pa je bil že čas za poseg v prostore (povejmo, da bodo posodobili tudi sedanja stranišča, sanitarije ter kuhinjo). Obstoječe bo delno poplášano, novo pa zgrajeno preudarno in funkcionalno. Načrti za opremo jedilnice napovedujejo zelo lep prostor, ki bo gotovo lahko ponos ne le Temenici, ampak celemu Labodu (oprema bo iz Kovinostroja iz Grosupljega). Projekte za gradnjo in obnovo je naredilo podjetje Slovenija-projekt iz Ljubljane, izvajalcev pa je več.

»Prav usklajevanje dela posameznih izvajalcev narekuje veliko prizadevanj, saj so tu številni obrtniki, ki so sicer povezani v Obrtni zadrugi Trebnje, pa tudi nekaj drugih izvajalcev. Do 25. decembra morajo biti po pogodbi končana vsa gradbena dela, ostala pa do druge polovice februarja,« pripoveduje Koljanin.

Delo ne poteka po prvotnem načrtu, saj je investicija najprej zajemala dela za 9 milijard starih din. Denarja ni bilo, zato je bilo treba uskladiti možnosti in potrebe. Tako so zaenkrat iz gradnje izpadli skladišče, garderobe, mehanična delavnica in zunanja ureditev. Spremembo projekta so naredile tudi nova lokacijska in nekatera druga dovoljenja, ob delu pa se vedno pokaže še kaj nepredvidenega, kar seveda zopet pogotuje novo in novo delo. Pa tudi denar...

»Teh 60 milijonov je razdeljenih na 20 milijonov lastnih sredstev tozda Temenice, 20 milijonov je kredita delovne organizacije in 20 milijonov sredstev, ki jih je omogočila zavarovalnica. Ko pa že govoriva o poteku del, ne smeva mimo pohvale kolektivu Temenice. Potrpežljivo spremljajo gradnjo, ropot, prah... Malicajo v proizvodnji, kuhajo v posebnih razmerah, za naprej pa je treba biti pripravljen tudi na kakšen teden suhe hrane, saj začnemo tudi z deli v sedanji kuhinji. Toda iz dneva v dan se slika v Temenici spreminja in ves trud bo kmalu poplačan,« veselo ugotavlja Koljanin in z njim delavke Temenice.

Delavke Temenice že nekaj časa malicajo kar na začetku proizvodne, hale, njihova nova jedilnica pa počasi nastaja in pravijo, da bo lepša, kot si lahko mislijo...

Funkcionalna usposobljenost je pogoj za uspešno opravljanje nalog na slehernem področju dela.

Funkcionalno izobraževanje temelji na ugotovitvi, da nobena šola ne usposablja delavca v celoti za posamezna dela in opravila, in je nepogrešljiv izvor za pridobivanje novega znanja za vse delavce v delovni organizaciji ne glede na zahtevnost nalog, ki jih opravljajo.

Večje storilnosti in kvalitete ter boljše izrabe materialov si ne moremo zamisliti brez načrtnega vlaganja v znanje. Intenzivno vlaganje v kadre je pogoj, da bomo lahko veliko lažje uresničevali načrtane naloge.

Funkcionalno izobraževanje pa je učinkovito le takrat, če je planirano ter sistemsko in sistematično organizirano.

V mesecu septembru je kadrovska služba posameznim tozdom posredovala pobudo, da planirajo za leto 1987 področja del in nalog, na katerih bi se izvajalci morali funkcionalno izobraževati, oz. vsebine, ki bi bile potrebne za boljše opravljanje njihovih del in nalog, kar nam narekujejo že novo sprejeti razvidi del in nalog.

Pred nami so planske usmeritve za leto 1987, torej moramo pohite, da bomo tokrat drugače in sicer pravočasno ter vsebinsko planirali programe in izvedbo funkcionalnega izobraževanja. Zato je nujno sodelovanje vseh tozdomov oz. delavcev, ki so v posameznih tozdomih odgovorni za redno dograjevanje znanj z različnih področij.

Da smo na področju funkcionalnega izobraževanja naredili korak naprej, pa nam kaže tudi podatek, da so se v letu 1980 funkcionalnih seminarjev udeležili delavci v DO 20-krat, v letu 1985 pa že 165-krat, vendar s tem ne moremo in ne smemo biti zadovoljni.

Torej pričakujemo vaše pobude in predloge.

Referentka za izobraževanje in kadrovanje
TATJANA MAREŠIČ

V tajništvu DSSS in delovne organizacije

vpeljana dosledna osebna odgovornost

Napovedan daljši sestavek o delu in življenju v Temenici se je razširil na tri sestavke. Pomudimo se tokrat pri delovnih rezultatih. Ti so lepi, saj je Temenica med našimi tozdomi najboljša. Kaj pa ta podatek pomeni? Pomeni veliko dela, natančno planiranje, delovno disciplino in pravi delovni dialog.

Franci Junc, ki je sicer vodja proizvodnje, pooblaščen pa tudi za direktorska dela, pravi, da se je za tako zastavljeno delo treba zahvaliti Štefanu Nemcu. Z nemajhnimi napori je načrtoval, ki je Temenici dala novega poleta. Formula je sicer enostavna in izhaja predvsem iz dosledne odgovornosti vsakega posameznika za svoje delo. Torej je v Temenici ta krilatica postala resničnost. Velik delež pa je pridjal tudi način planiranja, saj Temenica zahteva, da je že 24. v mesecu izdelan natančen načrt dela za naslednji mesec. Enostavno zapisano pa ne pomeni tudi ravne poti do tega cilja. Veliko je usklajevanj, premikov, dopolnitev, toda okviri so jasni in znotraj teh teče vse.

Več kot polovica proizvodnje je bila v devetih mesecih namenjena izvozu. Temenica dela za Gollasa in za ameriškega partnerja. V novembru je za Ameriko izdelala 960 jaken, do konca leta pa jim za tega partnerja ostaja za predelavo še blaga za 2000 kosov izdelkov. V sodelovanju z ameriškim partnerjem gre za klasični izvoz, pri Golassu pa za dodelavo. Do konca leta morajo zanj izdelati še 1381 kosov izdelkov.

Izvoz, pravijo, da je še posebno problematičen. Gre za izredno zahtevne modele in zahtevne tkanine. Često morajo razčiščevati tehnologijo v tozdu, ker prihaja do odstopanj od dogovorjenega.

Pa tudi za domači trg ni lahko. V eni od brigad so imeli nekaj težav s strojno opremljenostjo za določene izdelke iz žoržeta. Krila so zahtevna, predvsem z gubami, v delu pa imajo tudi lažje hlačne kostime. Znale so težave s kvaliteto tkanin, vendar to je naš vsakdan in v Temenici menijo, da se o vsem tem niti ne splača preveč razpravljati. V dani situaciji je treba poskušati narediti največ in ne zgubliti časa z neplodnimi razpravami.

Več optimizma pa veje tudi iz prave kadrovske zasedenosti. Končno ima tudi Temenica ustrezno število zaposlenih, vendar je treba povedati, da še ne gre za polno število »formiranih« delavcev. Počasi se vključuje v delo skupina prve generacije štipendistk, pet jih je, med tem ko je druga generacija šestih deklet začela z delom letos jeseni. Uspeli so zaposliti štiri izkušene šivilje, kar ob

njihovem številu zaposlenih tudi že nekaj pomeni.

To je torej svetlejša podoba Temenice, ali bolj rečeno tista končna. Kajti ne manjka jim težav, kot jih ne manjka v nobeni naši proizvodnji. Se pa uspešno z njimi spoprijemajo, čeprav v glavnem sami, saj (pre)redko zaidejo strokovnjaki s posameznega področja k njim.

V Temenici pravijo, da so se na to nekako že navadili in se naslonili predvsem na lastne sile.

tekstilna industrija v deželah EGS

Dopolnilni predlog dogovora—povečane možnosti izvoza v te dežele

V prvi polovici oktobra je bil na sedežu Evropske gospodarske skupnosti drugi krog pogajanj o trgovini s tekstilnimi proizvodi za obdobje 1987—1991. Pogovori so bili končani s podpisom dopolnilnega dogovora, ki bo začel veljati leta 1987. To leto pa velja tudi za predhodno obdobje v smislu uveljavitve novega sistema klasifikacije proizvodov. Tako bo po novih odredbah povečan kontingent izvoza, in sicer za

hlače 17,4%, ženske bluže 21%, moške srajce 8%, brisače 10%, za ženske plašče 44%, moške obleke 13%, suknjiče 21% in pletene proizvode 23%. Ukinjene so omejitve za nogavice, trenirke, bombažni sukanec ter pižame in spalne srajce.

V tem dogovoru pa je tudi predvideno povečanje kontingenta za dodelavo. Pri hlačah je to 47%, pri ženskih bluzah 22, moških srajcah 28, ženskih plaščih 86 in pri moških oblekah 112%.

Kar zadeva carinske olajšave, je predvideno povečanje carinskih višin od sedanjih 50 na 60 v letu 1987, nato na 70 v letu 1988, naslednje leto zopet za 10% višje in v letu 1991 za 100. Vse to bo za proizvode, pri katerih velja kvalitativna

omejitev. To pomeni, da bo v zadnjih letih veljavnosti tega dogovora ustvarjena popolna carinska svoboda za izvoz tekstilnih izdelkov v države evropske gospodarske skupnosti. Poleg dosedanjih oblik prožnosti kvot, s čimer je bilo dovoljeno prenašanje neizkoriščenega dela dogovorjene kvote v naslednje leto in obratno, kot tudi prenašanje neizkoriščenega dela kvote iz ene kategorije v drugo v tekočem letu, bo vpeljana nova oblika, ki dopušča prenos neizkoriščenih delov kvote iz države v državo. Prvo leto bo ta avtomatski transfer znašal 2%, drugo leto 4, tretje 8, četrto 12%, medtem ko leta 1991 ne bo manjši od 12%.

Iz Privrednega glasnika

Ranko Mastilo

Naš pogovor:

ranko mastilo

V Labodu je bil pred kratkim na obisku Ranko MASTILO, vodja konfekcijske proizvodnje v po-

pravnem in kazenskem domu v Foči. S tem domom dela Labod dobre dve leti, za naslednji dve leti pa je bila pravkar podpisana pogodba. V Foči nastajajo za nas srajce, predvsem artikli Tip-ton. Sodelovanje je za obe strani dobrodošlo, kako pa poteka, sem se pogovarjala z Mastilom. Poglej o proizvodnji in sodelovanju, ampak tudi o specifičnosti, ki jih prinaša popravni oziroma kazenski dom.

Ranko MASTILO je rojen v Foči leta 1954. Diplomiral je v Beogradu na tehnološki fakulteti

— tekstilno smer. Najprej je delal v nogavičarski proizvodnji, za tem pa je prevzel vodstvo konfekcijskega oddelka v omenjenem kazenskem domu. Kako zgleda proizvodnja v tem domu?

»To je državna ustanova, ki ima nalogo obsojenke tudi delovno prevzgojiti. Zato je vključitev tekstilne oziroma konfekcijske proizvodnje zelo na mestu. Povprečno dela v tej proizvodnji 115 delavk, povedati pa moram, da negre samo za obsojenke, ampak da zaposlujejo tudi krajane. V proizvodnji je pet nosilk in organizatorjev dela, to so tekstilni tehniki. Na traku je nekaj delavk iz Foče, ki skupaj z obsojenkami delujejo v tej naši proizvodni enoti. Delamo v eni izmeni, proizvodnjo pa počasi povečujemo. Pravkar usposabljam še eno linijo, in na to povečanje je izračunan tudi plan za prihodnje leto.

V Foči bomo izdelali v letu 1987 199.000 srajc in 12.000 spodnjih moških hlač. Ob naštetem pa moram dodati, da je vsa proizvodnja povsem ženska, saj sva le dva moška-vzdrževalca in jaz.«

— Kako ste strojno opremljeni in s kakšnimi težavami se pri delu srečujete?

»Pred dvema letoma je bila to nova oprema, na žalost pa ne najmodernejša. Nimamo »Qvisk-stop« sistemov, zato si želimo to, sicer novo opremo še postopno modernizirati. Krojimo na klasičen način, polaganje pa je ročno. V šivalnici imamo pretežno Yukijeve stroje, dobro pa je opremljena tudi likalnica. Organizacija proizvodnje je izpeljana po vašem vzoru, s kontrolo vred.

Izrazitejših težav sicer nimamo, je pa nekaj več pripomb na kvaliteto, predvsem zlaganja. Zavedati se moramo, da je pri nas »fluktuacija« dokajšnja in da se morajo naše delavke kar hitro prilagajati. V dveh mesecih pričakujemo formirano delavko, povprečen doseg norme je 80% vašega dosega norme.«

— Ne le fluktuacija, tudi na številne druge vplive morate pri vas računati. Tu so različna kazniva dejanja, različne kazni, gotovo so psihični vplivi ogromnega pomena?

»Za vse to imamo močno strokovno službo, ki pomaga kaznjenkam v teh primerih. V sami proizvodnji jemljemo delavke predvsem kot delavke v združenem delu. Osebo mislim, da je v delu rešitev in naše delavke se dela vedno vesele. Ob tem lahko odmaknejo številne osebne probleme, misli na mnoge tragedije, ki tako pogosto spremljajo prestajanje kazni. Imamo kaj različno strukturo — tako po starosti, višini kazni, izobrazbi. Tudi vse to pogotuje kaj različne pristope. Za šivalnim strojem so tako ne-

pismene delavke kot tudi delavke srednje ali višje izobrazbo. Seveda pa ne silimo v to delo tistih, ki nimajo nikakršnih nagnjenj za šivanje. Te so drugače zaposlene.«

— Pa nagrajevanje? Nagrajujete kvaliteto, kvantiteto, so nagrade denarne ali moralne?

»Nagrajujemo vse — tako kvantiteto kot tudi kvaliteto in disciplino. Kaznjenka lahko zasluži od 1/3 do 1/5 osebnega dohodka delavke, ki ni kaznjenka (ki je v rednem delovnem razmerju). Menim pa, da denar ni najvišja motivacija, kajti imamo vrsto drugih oblik stimulacij, ki so vse po vrsti moralnega značaja in posameznikom veliko več pomenijo kot denar. Vsako leto izberemo tudi 10 najboljših delavk, ki so še posebej nagrajene.«

— Kazenski in popravni dom v Foči torej gradi predvsem na zavesti. Znan je po svojih sodobnih humanih metodah, saj pri vas ni miličnikov v proizvodnih prostorih, ni tistega zaostrenega občutka, pravijo labodovci, ki vas spremljajo. Pričakovati je torej, da kazni v teh primerih zares doseže svoj namen — človeka poboljša.

»Pravijo, da smo celo v Evropi med najsodobnejšimi kazenskimi domovi. Skrbimo za okolje, za razvedrilne dejavnosti, imamo kino dvorano, športne terene, knjižnice. Imamo tudi osnovno in konfekcijsko šolo. Mislim, da v večini primerov damo obsojenkam veliko pozitivnega. So pa ljudje različni, so tudi povratnice.«

— Kako pa je s popravnim domom?

»Tu so nepolnoletna dekleta — od 14 do 18 let. Govorim le za ženski del doma, kajti ta se veže na konfekcijsko dejavnost. Sicer je v našem domu tudi moški kazenski in popravni dom. Ta dekleta obiskujejo šolo, pri njih pa gre zopet za druge vzgojne prijeme. V proizvodnji so seveda na manj zahtevnih in lažjih delih. Izdelujejo predvsem moško spodnje perilo.

— Ali se po prestani kazni katero od teh deklet in žena odloči delati v konfekciji?

»Imeli smo primere, ko so celo žene s srednjo šolo želele po prestani kazni šivati. Nekaj delavk dosega pri šivanju zares lepe rezultate, vse pa se več ali manj zelo trudijo.«

In vaše želje za naprej?

»Omenil sem že željo po modernizaciji strojnega parka, ki na samem začetku ni bil zastavljen s prav srečno roko. Želeli bi tudi razširiti proizvodne prostore, pri čemer računamo tudi na sodelovanje z Labodom. Z vami smo zastavili zelo lep in jasn odnos. Veseli smo, da smo podaljšali in celo razširili pogodbo o sodelovanju in potrudili se bomo, da bomo tudi v bodoče tako uspešno sodelovali.«

zimsko letovanje na ljubelju

Najprej naj povzamemo kratko vsebino biltena z dne 8. 12. 1986, katera se nanaša na razpis za zimsko letovanje.

Dom na Ljubelju bo oskrbovan od 31. 12. 1986 do 31. 3. 1987. Če bodo snežne razmere ugodne še v aprilu, bo oskrbovanje doma podaljšano do 15. 4. Višina režijskih stroškov za člane skupnosti je 1.000 din po osebi na dan, za nečlane pa 1.600 din. Turistična taksa je 35 din, zavarovanje 4 din, celodnevna smučarska karta pa za goste Panorame 1.400 din.

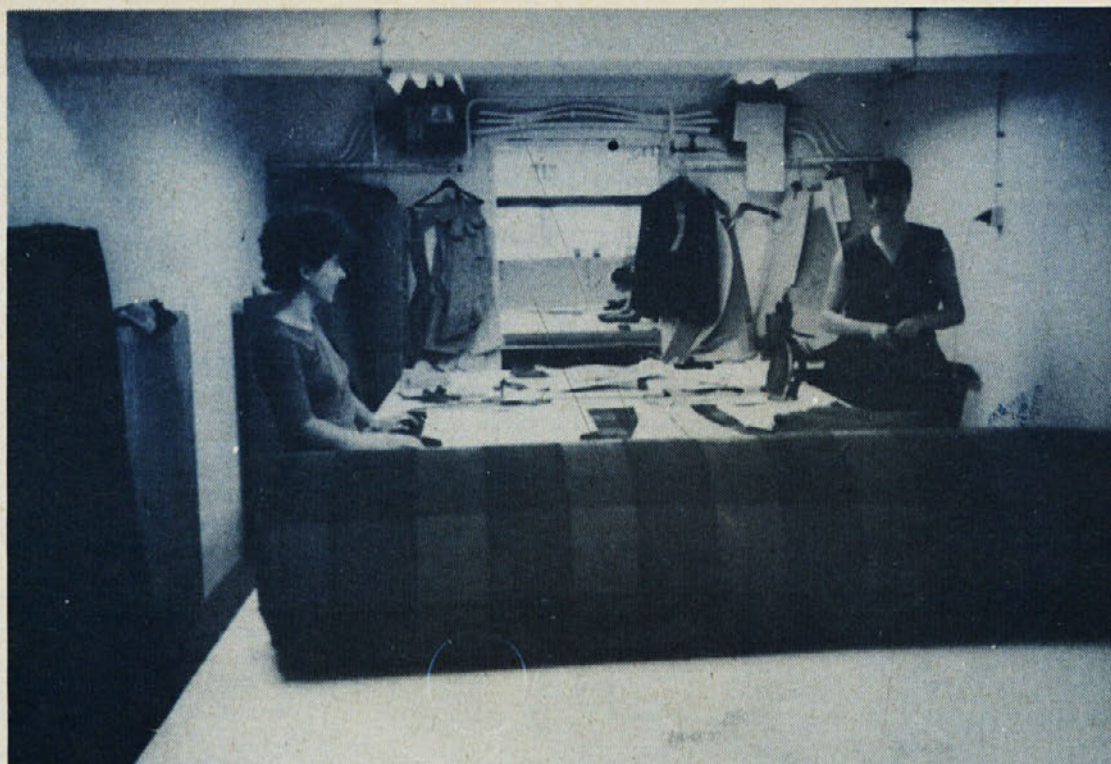
Organizirane skupine, ki bodo koristile storitve Panorame izven šolskih počitnic, imajo v zimski sezoni člansko ceno. Cena za bivanje med novoletnimi prazniki v Panorami je 6.000 din, s tem da lahko koristite dom 4 dni. Taksa pa se plača za toliko dni, kolikor bo nočitev.

Ljubitelji smučanja in poznavalce smučarskih naprav na Zelenici obveščamo, da je na Zelenici montirana nova vlečnica in da je vlečnica Kekec precej podaljšana. S to pridobitvijo že lahko rečemo, da so na Zelenici urejena smučišča za smučanje vseh kategorij, tudi za začetnike.

Vodstvo počitniške skupnosti in članice Ljubelja se prizadevamo, da bi v domu uredili savno ali vsaj nekaj tušev, prostor za to je zagotovljen, vendar zaradi premalih količin vode to zaenkrat še ni izvedljivo. Med letom so bila v domu opravljena nujno potrebna vzdrževalna dela, temeljito pa je bila popravljena streha doma. Članice skupnosti oz. doma so se dogovorile, da je potrebno dom pospešeno obnavljati že v naslednjem letu, za kar pa bo potrebno združiti tudi nekaj finančnih sredstev.

Delovna organizacija Labod ima v domu Panorama 2 sobi oziroma apartma. Soba št. 4 ima 5 ležišč, soba št. 10 pa ima 4 ležišča v dveh prostorih. Vsaka soba ima v skupnih prostorih svoj kuhinjski boks, z vsem potrebnim za kuhanje, in skupno jedilnico, sanitarije in umivalnice so skupne. Dom ima tudi lep klubski prostor s TV za družabne igre in razvedrila.

Dom Panorama je poleg mejnega prehoda v Avstrijo in je oddaljen blizu 300 m od spodnje pos-

V modelarni tozda Zale.

taje sedežnice, katera vodi do doma na Zelenici, kjer so smučišča za manj izurjene smučarje. V domu boste lahko kupili kruh, mleko, jajca, olje, sladkor, maslo, alkoholne in brezalkoholne pijače.

V biltenu smo navedli zadnji datum prijav za letovanje, 15. 12. 1986. Res je, da moramo do tega dne posredovati skupnosti terminski plan zasedenosti za naše delavce, proste termine pa oddati recepciji skupnosti za nadaljnje razporejanje. Če boste zamudili rok za prijavo, se lahko prijavite tudi pozneje. Vašim željam bomo skupaj s centralno recepcijo poizkušali ugoditi.

Športna društva in sekcije naj čimprej posredujejo potrebe za organizacijo iger in tečajev na snegu.

Prijave sprejema in posreduje informacije splošna služba DSSS (Muhič).

Med naključno izbranimi srajcami in bluzami v skladišču PŠ v Novem mestu smo skupaj z vodjo službe kvalitete in kontrolorko končnih izdelkov tega programa v

kratkih petnajstih minutah naleteli na več napak, ki nas bi morale resno skrbeti. Ne gre za neodpravljava odstopanja, gre predvsem za površnost. Površnost, ki nas lahko pri končnem kupcu veliko stane. Prvi vtis je slab, in od tu sledi občutek, da je cel izdelek slab.

Za kaj gre? Ob pregledu treh delovnih nalogov smo večkrat naleteli na neočiščene nitke, ki so bile skozi prozorno vrečko dobro vidne. Več takih primerov je bilo. Kontrolna služba pojasnjuje, da je vsaka delavka pri svoji operaciji dolžna očistiti nitke, le pri gumbih in gumbnicah je to dolžna opraviti končna kontrola v tozdu.

Vendar pa nitke še niso vse. Bila je bluza, pri kateri sta bili gumbnici na zapestniku kar za polovico centimetra narazen. Bluza je svilena, torej ne poceni, in takega odstopanja si ne bi smeli privoščiti.

Pri dveh srajcah smo naleteli na zalikan sprednji del, torej vidna napaka. Do zalikanja pride pri likanju v stroju, vendar bi morali tako napako popraviti z ročnim likalnikom.

Videz srajce pa usodnejše poslabša slabo zašita letvica, pa še kakšno odstopanje...

Kot rečeno, smo naključno izbrali srajce in bluze. Leteča kontrola je najpogostejše naletela na neočiščene nitke, natančneje, naleteli smo na nitko, ki je kvarila videz srajce. Majhna napaka, ki jo bo kupec sicer mimogrede odpravil. Vendar slab občutek ostaja in tega se ne da tako mimogrede popraviti.

dan republike med našimi rojaki v zr nemčiji

Osnovna šola JANEZ TRDINA iz Stopič je leta 1985 preko dolenskih rojakov, živčih v ZRN, navezala stike z dopolnilno šolo slovenskega jezika iz Uhingena v ZRN — blizu Stuttgarta, kjer aktivno deluje tudi slovensko kulturno-umetniško in športno društvo K. D. KAJUH.

Ideja, da se tudi na ta način neguje in vzdržuje stike z našimi zdomci, predvsem pa z otroci, ki obiskujejo dopolnilne šole slovenskega jezika, je naletela na plodna tla. In tako so lansko leto otroci bili skupaj s starši in predstavniki društva tri dni gostje stopiške šole, njenih učencev, staršev in predstavnikov šole.

Ob tej priložnosti so bili tudi na obisku v naši delovni organizaciji. Spletlo se je veliko prijateljstev z željo po ponovnem srečanju v okolju, kjer živijo.

Za praznik republike je prišlo vabilo iz Uhingena, da stopiška šola vrne obisk.

Poleg učencev s starši in predstavniki šole, ki so bili gostitelji lanskega leta, so bili vabljeni tudi predstavniki skupščine občine Novo mesto in predstavniki Laboda.

Vtisov s poti je veliko. Da je bila pot, predvsem tja, dolga, se hitro pozabi. Vreme za potovanje je bilo za ta letni čas prav idealno. Tudi pokrajina je zelo lepa, predvsem pa ceste, po katerih se je res prijetno voziti.

Predstavniki slovenskega društva iz Uhingena, otroci in vsi ostali so nas nestrpno pričakovali že od 17. ure dalje. Sprejeli so nas nadvse pristrčno, nekateri so se srečali že kot stari znanci, predvsem pa otroci. Po večerji smo se razšli vsak s svojim »varuhom« na domove naših gostiteljev.

Prijetno smo bili presenečeni nad sprejemom v njihovih domovih, tako da se trije dnevi druženja težko pozabijo.

Naslednji dan smo si ogledali pokrajino, kjer naši rojaki živijo in delajo. Veliko so nam pripovedovali o svojem življenju v okolju, kjer nekateri živijo že nad 20 let. V pogovorih je bila pogosto omenjena želja po vrnitvi v domovino, vendar pa veliko let zaradi različnih razlogov ostaja le želja...

Veliko smo izvedeli tudi od naših učiteljev, ki poučujejo na slovenskih šolah dopolnilnega pouka. Večinoma se po največ štiri letih pogodbenega dela vrnejo v domovino.

Drugi dan zvečer je bila velika osrednja proslava v počastitev dneva republike, na katero je prišlo nad petsto naših delavcev, živčih v mestih pokrajine Baden-Wirtemberg. Prireditelj je pripravilo slovensko društvo Kajuh iz Uhingena.

Na prireditvi so učenci stopiške šole pod vodstvom Pavlinove predstavili bogat kulturni program. Program je bil skrbno pripravljen in predstavljen brezhibno, za kar so izvajalci iz Stopič doživeli burne aplavze.

Predstavniki občine je navzoče pozdravil v imenu skupščine občine Novo mesto in v imenu republiške izobraževalne skupnosti. Društvu je predal sliko delo akademskega slikarja Suhyja in bogato knjižno zbirko.

Tudi Labod je izročil društvu sliko Novega mesta in pozdrave delovne organizacije.

Iz Slovenije so bili na srečanju tudi predstavniki Gorenja iz T. Velenja kot uradni pokrovitelji društva Kajuh, prisotne pa je zabaval ansambel Jožeta Krežeta iz Maribora.

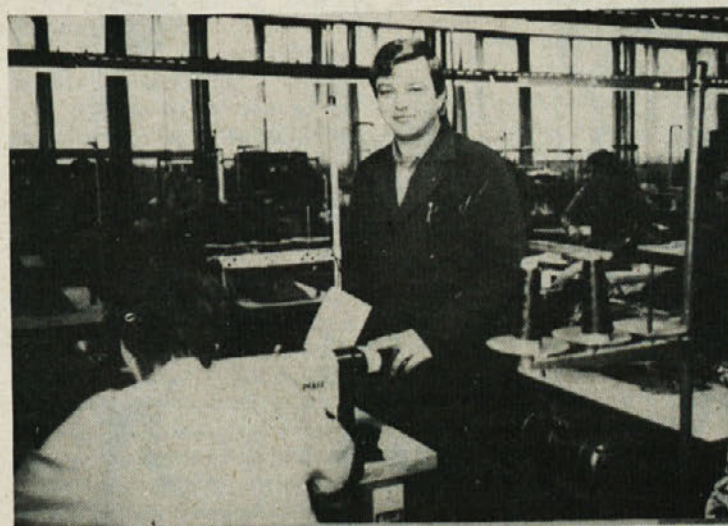
Predstavniki tozda Ločna so skupaj s predstavniki šole »Janez Trdina« iz Stopič, s katero Ločna vzorno sodeluje že vrsto let, in občine Novo mesto obiskali slovensko kulturno društvo »Kajuh« v ZR Nemčiji. S tem so vrnili obisk našim zamejcem, ki so bili lani gostje šole »Janez Trdina« in so ob tej priložnosti obiskali tudi Labod. Na posnetku sta učitelja iz omenjene šole in, skrajno levo, ravnatelj Lado Brulc.

Slovo naslednji dan je bilo za nekatere prav težko in ganljivo. Če takšno srečanje neposredno doživiš, občutiš, kaj našim rojakom in otrokom, živečim na tujem, pomenijo takšna srečanja. Z našim odhodom je odšel od njih košček domovine.

Stiki, začeti lanskega leta, so se tako letos še dopolnili in poglobili. Veseli sta jih bili in upamo, da se bodo nadaljevali.

Labod, ki vrsto let kot pokrovitelj osnovne šole J. Trdina lepo sodeluje, se je tem željam, skupaj s predstavniki občine Novo mesto pridružil. Če bodo drugo leto prišli zopet na obisk v svojo domovino in k svojim prijateljem v Novo mesto, bomo veseli, če jih bomo lahko pozdravili tudi v naši sredini.

SLAVICA PUTRIH

Tone Redek: »Na izpolnjevanju pri Pfaffu sem se marsičesa naučil...«

programu, ki je udeležencem, ob lastnem interesu seveda, lahko dal zares veliko znanja. Zanj, ki v konfekcijski proizvodnji nima prakse, pa je bilo vse še toliko bolj zanimivo, dobrodošlo, marsikaj pa tudi povsem novega.

Med opozorili za redno delo so pri Pfaffu opozarjali, pravi Redek, predvsem na dosledno spoštovanje navodil pri montaži stroja in pomagal ter na pravilno uporabo. Še vedno namreč često pomagalne znamo uporabljati, zato uporabljamo dobro opremljene stroje kot povsem navadne, kar je nesmisel.

V Temenici sicer uporabljajo vse specialne dele strojev kot pomagala, zato je bila udeležba na omenjenem seminarju še toliko bolj nujna.

Na seminarju so opozarjali tudi na sodelovanje in povezovanje s tehnologijo. Primer je nepravilna uporaba sukanca. Tudi tehnologiji bi morali biti natančno seznanjeni s stroji, z njihovo zmogljivostjo, uporabnostjo itd.

V treh tednih se je Redek marsičesa naučil, kar pa bi rad še dograjeval na nadaljevalnih tečajih. Povejmo še, da je bilo v tej skupini 8 Jugoslovancev in on je bil med njimi edini Slovenec.

po znanje k pfaffu

popravek

Najbolj žalosten del časopisa so popravki. Toda zgodi se napaka, pride do tiskarskih škratov, do nejasnosti... zaradi takšnih ali drugačnih vzrokov. O teh ne bi sedaj pisali, ker moramo najprej popraviti napako.

V sestavku o poslovanju naših prodajalcev sta se pojavili dve. Najprej moramo popraviti številko — zaloge niso 95-odstotne, ampak 59-odstotne, s čimer se že lahko pohvalimo. Naprej pa pišemo o vrednosti prodaje na tri obroke. Namesto praznega prostora se je vrinila ničla. Točen podatek je 3.522.263 din.

prihodnja zima bo mehka in puhasta

SARDI per IDEE DI FILO

ALBERTO LATTUADA per

Modni ustvarjalci žive hitreje, vedno so celo leto pred nami. Tako so že izdelane tendence za modo prihodnje zime. Ta se razvija v več smeri. Petra Brecelj, naša kreatorka, ki trenutno živi v Milanu, nam je poslala kratke opise osnovnih štirih stilov s poudarki na materialih, kot jih je razdelil v svoji kolekciji Wool Fil in pa kot jih predvideva v tendencah Enichem Fibre.

Soft modern: Barve so svetle: beige, biserno siva, nebesno modra in žajbljasto zelena (svetlosivo zelena). Materiali so lahkotni, puhasti, z vrsto reliefnih vzorcev, luknjičasti ali z zabrisanimi efekti. Veliko je moherja, dlakastih materialov sploh pa tudi precej mešanice volne in viskoze je, in to svetlikajoče ali mat.

Linija —

Neobarbar: Ponuja resne barve, prevladuje pa črna, temno siva in

steklenično zelena. Tkanine so bogate, reliefne, včasih celo grobe in dajejo videz krzna. Pogosti so še svetlikajoči efekti. Tudi v tvidih ali bukcljih. Linija se zgleduje pri oblačilih ruskih carjev, temu ustrezni pa so razkošni materiali.

Euromantic: Barve so indigo modra in veliko rjavih odtenkov, ki so prav značilni za to modno smer. Vzorci so geometrični, v žakard in astrahan efekti. Linija je čisto oblikovana.

Color parade: Barve so živahne — oranžne, turkizne, zelene kot jabolko. V teh barvah bodo nastajale linije, ki kar same kličejo po zabavi, norčavosti, kot so jo prinaša-

li klovni. Z barvnimi kontrasti in geometričnimi vzorci predstavlja ta stil predvsem veselje.

Tendence Enichem Fibre

Modernissimo: Pastelne barve za rafinirano zimo. Več beige tonov kot sivih, za kombinacijo pa vsi rjavi toni. Materiali so izredno mehki, mešanica moherja, angore, šetlanda, ki je zopet zelo moderen, vse to pa včasih v kombinaciji s svilo. Prevladujejo torej mehka, lahkotna volnena blaga, žametnost pri bombažu in prefinjenost pri sintetiki. Med vzorci je veliko tiska z efekti, ki spominjajo na počene površine marmorja.

Austerita: Barva je predvsem črna in temni toni rjave, vijoličaste, modrih in zelenih barv. Za klasične materiale je značilna strogost in gladkost, često dajejo videz gumirane površine. Tu je veliko gladkih volnenih tkanin, gabadena, krepa, žameta, umetnega krzna, ki je lahko gladko ali astrahan površine. Tudi v tem slogu se pojavljajo geometrijski in abstraktni liki.

Ob tem pa le še podatek, da je ponovno v modi žamet. Ta je lahko v vzorcih tvida (za šport — predvsem hlače), gladek je s pikami ali rožami (za krila) ter tanek rebrasti žamet za srajce.

NA SCHRECKER per FILPUCCI

RAOUL FLORI per H.

STOPNJA OGROŽENOSTI DREVES V GOZDOVIH NOVOMEŠKEGA GOZDNOGOSPODARSKEGA OBMOČJA PO ŠTEVILU IN DELEŽIH (%)

Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Kje so vzroki umiranja gozdov? Dosedanje analize in poznavanje pojava kažejo, da je najhujši povzročitelj onesnažen zrak (kisli dež). Analiza vsebnosti žveplovega dioksida v enoletnih in dvoletnih iglicah uvršča območje v prvi (zelo nizka vsebnost) in v drugi (nizka vsebnost) razred z ozirom na koncentracijo. Raziskovanje zraka v Sloveniji na osnovi prisotnosti lišajev pa kaže, da je koncentracija žveplovega dioksida v zraku nad območjem taka, da že vpliva na rast in slabše uspevanje nekaterih drevesnih vrst. Trenutno še ne razpolagamo s podatki »bilance« emisije onesnaževanja zraka v območju in bi bilo zato vsako sklepanje o konkretnih povzročiteljih onesnaževanja zraka preuranjeno.

(prikaz)

Nedvomno smo na proces umiranja gozdov vplivali tudi gozdarji sami. Ti vplivi se kažejo predvsem v premajhnem upoštevanju naravnih zakonitosti razvoja gozda, v preveliki meri »industrializacije« nekaterih faz proizvodnje (spravilo, gradnja cest in vlak), pa tudi v zanemarjanju preventivnih ukrepov za preprečevanje najrazličnejših bolezni gozdnega drevja.

In kakšne bodo posledice ugotovljenega stanja?

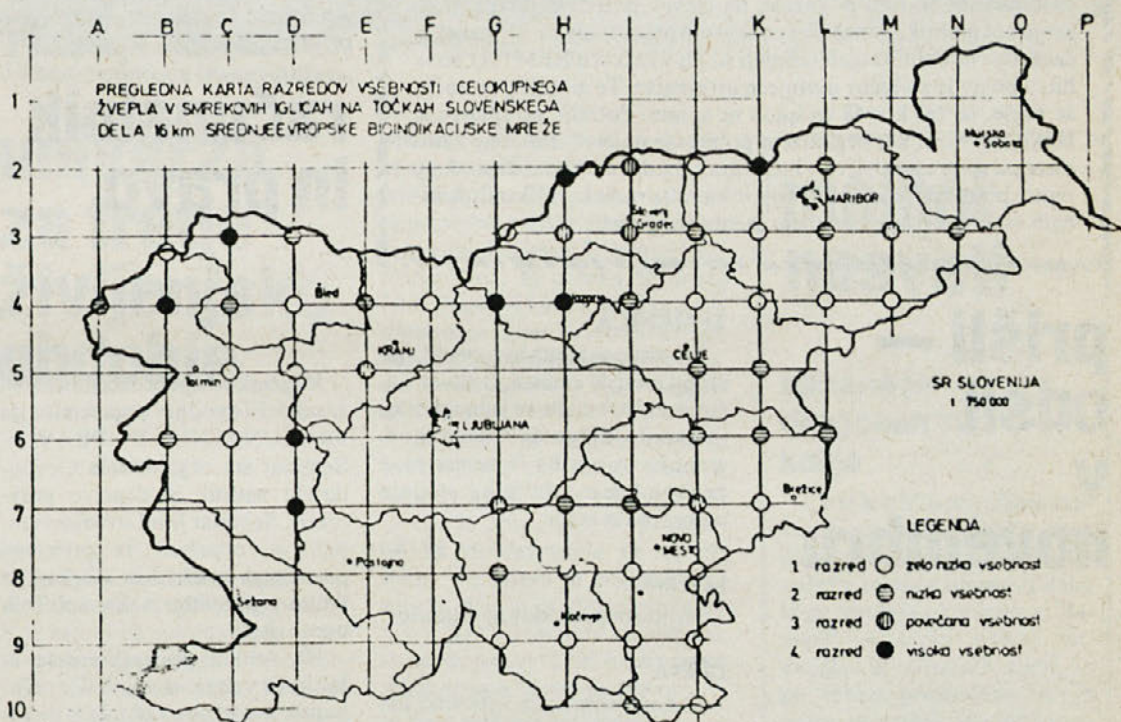
Najbolj ogrožena drevesna vrsta, jelka, predstavlja z bukvijo najmočnejši proizvodni potencial gozdnega gospodarstva. Delež jelke predstavlja 7 odst. celotne zaloge gozdov v območju. Ogroženih, zelo ogroženih ali v propadanju je okrog 1600 ha (reducirano na površino) sestojev, ki zahtevajo postopno ali takojšnjo sanacijo. Prioritetno je potrebno sanirati okrog 900 ha gozdov, kar bo imelo za posledico:

- trenutno povečanje etata iglavcev in zmanjšanja etata zaradi uravnoteženja zalog v območju;
- predčasna povečana dinamika obnove sestojev bo vplivala na zmanjšanje zalog, prirastka in etata, kar bo vplivalo v bližnji prihodnosti na normalno oskrbo porabnikov lesa s sortimenti iglavcev;

- povečal se bo obseg gozdnogojitvenih del, ki bo vplival na povečanje sredstev za vlaganje v gozdove;

- zaradi sušenja jelke se bo povečal delež slučajnih pripadkov, kakovost sortimentov bo sla-

	neogroženi malo ogroženi				ogroženi zelo ogroženi v propadanju							
smreka	73	6,6	198	26,0	40	50,0	21	29,2	3	4,8	335	16,1
	21,8		59,1		11,9		6,3		0,9		100,0	
jelka	44	4,0	56	7,4	33	41,3	41	56,9	56	90,3	230	11,0
	19,1		24,3		14,3		17,8		24,3		100,0	
rdeči bor			8	1,1	1	1,2			2	3,2	11	0,5
			72,7		9,1				18,2		100,0	
ostali iglavci	18	1,6									18	
	100,0										100,0	
bukev	579	52,1	317	41,7	1	1,2	1	1,4	1	1,6	899	43,1
	64,4		35,3		0,1		0,1		0,1		100,0	
hrast, kostanj	197	17,7	51	6,7	1	1,2	8	11,1			257	12,3
	76,7		19,8		0,4		3,1				100,0	
plemeniti listavci	63	5,7	46	6,0							109	5,2
	57,8		42,2								100,0	
ostali trdi listavci	112	10,1	52	6,8							164	7,9
	68,3		31,7								100,0	
ostali listavci	26	2,3	33	4,3	4	5,0	1	1,4			64	3,1
	40,6		51,6		6,3		1,6				100,0	
VSOTA	1112	100,0	761	100,0	80	100,0	72	100,0	62	100,0	2087	100,0
	53,3		36,5		3,8		3,4		3,0		100,0	

bša in povečali se bodo stroški pri pridobivanju lesa;

- okrnjene bodo posredne funkcije gozdov;

- povečali se bodo stroški varstva gozdov;

- lesa iglavcev za predelavo bo manj, bo pa dražji.

In kaj lahko z ozirom na ugotovljeno stanje naredimo v delovni organizaciji? Predvsem moramo preveriti cilje gospodarjenja z gozdovi v območju in opredeliti naloge za sanacijo ogroženih sestojev v dolgoročnem programu razvoja. V letnih programih gojitvenih vlaganj moramo prioritarno načrtovati obnovo sestojev v propadanju, kar že izvajamo. Nujno bi morali preveriti tehnologijo sečnje, spravila in gradnje gozdnih cest in vlak ter odpraviti negativne vplive na razvoj gozdov. Izboljšati kaže načrtovanje in izvedbo pri vseh delih

v gozdni proizvodnji in več pozornosti nameniti preventivnim ukrepom varstva gozdov pred najrazličnejšimi škodljivci gozdnega drevja.

Za preprečevanje škod v gozdovih zaradi onesnaženega zraka potrebujemo gozdarji pomoč širše družbene skupnosti, saj so vzroki za umiranje gozdov v glavnem izven našega neposrednega vpliva. Zato od družbenopolitičnih skupnosti v našem območju pričakujemo, da bodo načrtovale tak razvoj, ki ne bo vplival na povečanje onesnaževanja zraka, da bodo pripravile programe zmanjševanja onesnaženosti zraka v skladu s sklepi skupščine SR Slovenije, da bodo pripravile katarister onesnaževalcev zraka v območju in zagotovile redno spremljanje onesnaženosti in da bodo zagotovile poostren nadzor izva-

janja zakonskih predpisov, ki kompleksno urejajo to področje.

Gozdovi v novomeškem gozdnogospodarskem območju spadajo trenutno med manj ogrožene gozdove v Sloveniji. Okrog 90 odst. je neogroženih ali malo ogroženih in bi bilo z njimi možno normalno gospodariti, če bi zmanjšali stopnjo onesnaženosti zraka. Pred širšo družbeno skupnostjo predvsem pred sedanjo generacijo, so zahtevne in odgovorne naloge. Od našega umnega početja je odvisno, ali bomo ohranili gozdove z vsemi njihovimi funkcijami in si s tem zagotovili zdravo okolje, oz. pitno vodo, delo, hrano, socialno varnost, srečo in zadovoljstvo. Če umiranja gozdov ne bomo preprečili, bomo morali imeti veliko, zelo veliko srečo, da bomo sploh preživeli.

STANE ŽUNIČ, dipl. inž.

Zanimivosti spanje in sanje

Šele pred kakimi tridesetimi leti sta Aserinsky in Kleitman s sodelavci začela z dolgotrajnimi raziskavami, ki so končno v določeni meri pojasnile naravo spanja. Malce presenetljivo se sliši, da pred tem npr. nismo vedeli niti približno, kako pogosto in kako dolgo časa sanjamo. Šele odkritje, da se sanje povezujejo s fazami t. i. »hitrega očesnega gibanja« (REM — rapid eye movements), ki jih je moč opaziti iz zunaj, je pojasnilo zakonitosti v zvezi s pojavljanjem sanj.

To pojavljanje je ritmično, in sicer se izmenjujejo faze najgloblje spanja s fazami hitrega očesnega gibanja oziroma sanjanja (glej sliko). Potem ko zaspimo, dosežemo po nekako 65 minutah najgloblji spanec (živčna aktivnost in sinteza proteinov v možganih padeta na najnižjo raven). Kmalu potem pa se ta aktivnost močno poveča, pojavijo se sanje, ki jih spremljajo očesni gibi. Nato sanje po kakih desetih ali petnajstih minutah prenehajo in spanec se spet poglobi, dokler se po približno 65 minutah cikel ne ponovi. V povprečju se pri normalnem spanju spanec in sanje izmenjujejo okrog petkrat in posamezni cikel traja okrog 85 do 90 minut.

Raziskave so tudi pokazale, da človek potrebuje oboje, tako sanje kot globok spanec. Pri poskusnih prostovoljcih, ki jim nekaj časa niso dovolili sanjati (zbujali so jih v začetku REM faze), so se hitro pojavile psihične motnje in utrujenost. Te motnje postanejo še hujše, če več kot 48 ur sploh ne spimo. Potrebo po spancu je lahko razložiti, ker organizem potrebuje počitek. Posebno zanimive pa so te ugotovitve v luči stare Freudove trditve, da so sanje nujno potrebne za predelovanje in kanaliziranje konfliktnih psihičnih vsebin, ki obremenjujejo mentalni aparat.

prišli — odšli v novembru

DELTA

V delovno razmerje je bila sprejeta ena delavka s 4. stopnjo izobrazbe, in sicer dela v neposredni proizvodnji.

Delovno razmerje je prenehalo petim delavkam, in sicer dvema s 1. stopnjo izobrazbe, eni z 2. stopnjo izobrazbe ter dvema s 4. stopnjo izobrazbe. Vzroki za prenehanje delovnega razmerja so sledeči: tri delavke so odšle v drugo delovno organizacijo, eden delavec se ni zaposlil, eden pa je umrl.

(M. M.)

TIP-TOP

Odhodov ni bilo, sta pa dve novi sklenitvi delovnega razmerja, in sicer gre za zaposlitev v neposredni proizvodnji, in sicer s 4. stopnjo izobrazbe.

TEMENICA

Na novo se ni nihče zaposlil, odšli pa so trije delavci: delavec s 4. stopnjo izobrazbe se je invalidsko upokojil, odšli pa sta še delavka s 4. stopnjo izobrazbe iz neposredne proizvodnje in delavka s 1. stopnjo izobrazbe iz režije.

(B. S.)

LOČNA

Ni bilo ne prihodov ne odhodov.

LIBNA

V novembru se je zaposlilo pet delavk, in sicer po ena z 2., 3. in 5. stopnjo izobrazbe ter dve s 4. stopnjo izobrazbe.

Odhodi so bili trije: dva s 1. stopnjo izobrazbe ter eden s 4. stopnjo izobrazbe. Dve delavki sta se starostno upokojili, s 1. in 4. stopnjo izobrazbe.

(B. G.)

COMMERCE

V Novem mestu prihodov ni bilo, odhod pa eden — delavka s 4. stopnjo izobrazbe, ki je bila zaposlena za določen čas. V Ljubljanskem delu Commerca pa ni bilo ne prihodov ne odhodov.

(M. K.)

DSSS

Tudi v DSSS ni bilo ne prihodov ne odhodov.

ZALA

Ni sprememb: odhodov in ne prihodov ni bilo.

Pogovor med predsednikom delavskega sveta tozda Tip-Top, Dragomir Zupančičem (levo), in vodjem oddelka po meri, Antonom Koširjem. V oddelku po meri je več novosti, o teh pa bomo pisali v eni prihodnjih števil.

računalnik in pravo

— prepisovanje že napisanega besedila odpade, saj staro besedilo lahko samo kopiramo in nato preuredimo ter priredimo ustrezajočemu uporabniku in mu ga posredujemo,

— vsa besedila, ki se v raznih obrazcih, sklepih in podobnih besedilih ponavljajo, ni potrebno ponovno pisati, ampak se samo vključi v ustrezajoči tekst.

Tako lahko posamezna pravna služba oz. kadrovska ali splošna služba koristi že izdelane računalniške programe na področjih:

— vodenje delovodnika,

— celotni sklop zadev v zvezi s samoupravnimi splošnimi akti DO, TOZD in DSSS in samoupravnega sporazumevanja z OZD izven DO,

— kadrovskih evidenc oz. celotnega sklopa kadrovske politike DO, TOZD oz. DSSS,

— celotni sklop zadev v zvezi z izterjavo-terjatev (tožb drugih in DO, TOZD oz. DSSS),

— celotni sklop vodenja disciplinskih in odškodninskih postopkov in izdajanje ustreznih pismenih sklepov,

— celotni sklop vodenja postopka za dodelitev stanovanja ali stanovanjskega posojila in izdajanja ustreznih pismenih sklepov,

— celotni sklop izdajanja sklepov v okviru vseh ostalih zadev delavcev v zvezi z delovnim razmerjem,

— opravljanje drugih računskih operacij in obdelava besedil za potrebe drugih uporabnikov.

Največja novost v SRS je, da se je začela intenzivna izgradnja javnih baz podatkov (bank podatkov), ki jih bodo koristili v prvi fazi samo nekateri uporabniki, kasneje pa tudi vsi naročniki na posamezno bazo podatkov.

V začetku meseca decembra sem se udeležil dvodnevne seminarja »RAČUNALNIK IN PRAVO«. Seminar sta organizirala Gospodarski vestnik in društvo pravnikov. Seminar je bil izredno zanimiv in obsežen. Iz prejetega pismenega gradiva in razprav pa lahko ugotovimo nekaj splošnih ugotovitev.

Na velikih področjih dela in življenja v organizacijah si je računalnik že utrl pot, tako da bi ga delavci, ki z njim delajo, težko pogrešali, saj jim pravočasno prinaša kvalitetne informacije.

Društvo pravnikov že dlje časa razmišlja, kako bi po zgledu razvitih držav računalnik pričeli množično uporabljati tudi pravniki in kako bi pravnike čim hitreje naučili uporabljati računalnik.

Sekcija za računalništvo pri društvu pravnikov je zaradi navedenih ugotovitev organizirala seminar, kjer so bile podane osnovne značilnosti in uporabne vrednosti računalnika pri delu pravne službe.

Glavna prednost računalniškega podprtega pravno-informacijskega sistema v pravni službi posamezne organizacije in njena povezava z drugimi javnimi bazami podatkov je enaka, kot je to za druge računalniške podprte informacijske sisteme, posebno pa:

— hitre in kvalitetne informacije,

Novost leta 1987 bo tudi, da bo nekatera strokovna literatura pričela izhajati na raznih medijih, ki jih je možno obdelovati oz. brati z računalniško opremo, kasneje, v naslednjih letih, pa bo tako izhajal tudi uradni list in ostala strokovna literatura.

Ob pripravi menjanja celotnih naših sistemskih predpisov (ustava, zakon o združenem delu) bo večina OZD v velikih časovnih stiskah, ki jih bodo lahko uspešno prebrodili le tisti, ki bo imeli izgrajen dober računalniško podprt informacijski sistem, tisti, ki pa tega sistema ne bo imel, pa bo moral svojo zaostalost za napredno tehnologijo posredovanja informacij le-to plačati po znatno višjih cenah, kot bi ga to stalo, če bi si lastno bazo podatkov in svojlastni koncept informacijskih tokov postavil sam.

Tudi v naši konfekcijski dejavnosti imamo nekatere organizacije, ki so z računalniško podprtimi informacijskimi sistemi pred nami, zato ne moremo in ne smemo dopustiti, da se bo razdalja med njim in nami še povečevala. Bodimo sodobni in kot pravi sodobni pregovor: »Tudi stari delavci po letih niso stari, če so za uvedbo sodobnih tehnoloških dosežkov, mladi delavci, ki niso za to, pa so po letih in po srcu stari delavci.«

FRANCI JURŠIČ

razstava v libni

Najboljša dela letošnjega Labodovega ex-tempora so razstavljena v tozdu Libna. Z otvoritvijo razstave in slovesnostjo ob tem so v Libni obelježili dan republike.

pobuda za dopisnike

Na seji koordinacije sindikata v novomeškem delu Laboda se je ob pogovoru o našem glasilu pojavila pobuda o naši interni akciji za pospeševanje dopisništva, ki naj bi tekla po vzorcu republiške akcije Tisoč delavcev — sodelavcev. Anica Zupančič iz tozda Commerce, ki je dala pobudo, meni, da bi morala biti to stalna oblika sodelovanja.

Temenica dosega lepe rezultate.

univerza za tretje življenjsko obdobje

Za upokojece in za delavce, ki se bodo v naslednjih letih upokojili, je zanimiva pobuda za univerzo v tretjem življenjskem obdobju. Upokojitve je korak, na katerega se je treba psihično pripraviti, najti smisel in veselje za življenje tudi potem, ko nehamo biti »aktivni« v službi. To je čas, ko lahko človek začne živeti zase. Del teh prizadevanj bo lahko uveljavil v univerzi za tretje življenjsko obdobje. Zamišljal ni nova, saj je v mnogih evropskih deželah ta oblika univerze že močno zaživel.

Za učenje ni nikoli prepozno

Po upokojitvi nastane v človeku praznina, ki jo je treba napolniti z novimi vsebinami. Te naj ne bodo le občasni hobiji, ampak nove dejavnosti, v katerih se bo izživel, samopotrđil, dokazal, jih na novo zastavil, tudi razvijal. Za to je potrebna tudi strokovna pomoč in temeljita priprava, če naj človek kaj resnega zastavi. Na tej izobraževalni ustanovi bi morali prisluhniti željam, vzgibom, slutnjam, ki jih je človek nosil v sebi skozi življenje, pa jih ni mogel uresničiti, ker je imel druge obveznosti. Univerza za tretje življenjsko

obdobje ni klasično izobraževanje. Včasih je združeno z rekreacijo in drugimi dogodki, vezanimi neposredno z življenjem. Med zanimivimi programi je tečaj učenja francoščine, ki poteka že drugo leto. Pripravljajo še tečaj iz novinarstva, program Vrčičarstva Emona; nastajajo pa še drugi programi, na primer krožki s kulturnimi dejavnostmi.

Možnosti za udejstvovanje in uveljavljanje po lastni izbiri je zares že sedaj veliko, odpirajo pase seveda še druge, posebej prirejene oblike izobraževanja za starejše ljudi. V društvu in sekciji pričakujejo ideje in predloge posameznikov, ki v tej smeri že razmišljajo, in upokojecev, ki bi želeli pripravljati programe za upokojece.

Kam se je mogoče obrniti?

Sedež — za sedaj edini — je v Domu starejših občanov Marije Draksler v Šiški v Ljubljani, Bije-dičeva 15. Informativni dan je vsak četrtek od 11. do 14. ure. Informacije dajejo vodilni in strokovni delavci tudi po telefonu številka 572-464 in 573-319. Interesent lahko pusti tudi svoj naslov, da vedo komu pisati.

Vsi skupaj moramo preseči miselnost, da so upokojeenci »odpisana« generacija, odrinjena na družbeni rob, čakajoča na pokojnino in na svoj konec. Današnji čas nam ponuja že vse drugačne možnosti za ponovno oziroma novo aktivno življenje, potem ko smo preživeli prvo življenjsko obdobje v šolskih klopih in nato še drugo obdobje v delovnih obveznostih. In mnoge svojih neizpolnjenih želja po znanju lahko starejši uresničijo s programi Univerze za tretje življenjsko obdobje.

majhni nasveti

banana je dragocen vir kalija

Če si le lahko privoščite velikanski izdatek, pojejte vsak dan eno ali dve banani. Ta sadež v telesu nadomesti kalij, ki ga izgublja z znojenjem. Banane vsebujejo precej vitaminov in balastnih snovi, so pa lahko prebavljive in jih dobro prenašajo vsi, od dojenčkov do na želodcu bolnih ljudi. Ti sadeži ne vsebujejo beljakovin in maščob!

čiščenje laka

Lak je zelo moderen. Torbico ali čevlje iz lakiranega usnja bomo najlepše očistili z rezino čebule in nato usnje z mehko krpo obrisali.

ricinus za usnje

Čevlje, ki nas žulijo, namažemo z ricinusovim oljem in usnje se bo zmehčalo.

nama — labodu

Ob slovesnosti, na kateri so predstavniki Name podelili Labodu priznanje za vzorno in uspešno sodelovanje, je v veselem razpoloženju nastala tudi ta priložnostna pesem:

Tovariši so djali:

»Na Dolenjsko bomo šli.

Pogledali bomo proizvodnjo Laboda — slava njih ni gola...

Lepo so nas sprejeli prijetni fantje ti.

V nakup so nas peljali, mi pa denar smo s'jali.

Srajce, krila, hlače smo kupili poceni.

Domov smo šli veseli in reklamo Labodu peli.«

plečnikova pariška razstava v plečnikovi ljubljani

arhitekt jože plečnik 1872—1957

Po izjemno odmevni razstavi v kulturnem centru Georges Pompidou v Parizu je prišla Plečnikova velika razstava v Ljubljano, kjer bo na Gospodarskem razstavišču na ogled do 5. januarja prihodnje leto.

Odveč je pojasnjevati veličino in pomembnost arhitekture Jožeta Plečnika, saj smo o tem imeli letos priložnost mnogo izvedeti. Velja pa kljub temu poudariti dvoje: da je zapuščina arhitekta Jožeta Plečnika visoko presegla slovenski nacionalni okvir in pomeni uveljavitev v evropskem kulturnem prostoru, in da se prvič v zgodovini ponuja možnost videti v Ljubljani razstavo takšnih vsestranskih razsežnosti, česar preprosto ne smemo zamuditi.

Prav bi bilo, da bi si tudi čim več delavcev Laboda ogledalo to veliko in pomembno razstavo. Pričakujemo, da bodo osnovne organizacije sindikata ter kulturni animatorji v naših delovnih okoljih organizirali ogled Plečnikovih del. Cena vstopnice za razstavo je za posameznike 600 din, za skupine pa 480 din po osebi.

V programu narodne zaščite je tudi praktično usposabljanje z orožjem. Posnetek je nastal na vajah pripadnikov NZ v novomeškem delu Laboda. Usposabljanje je potekalo sredi novembra, in sicer na strelišču. (Foto: J. Rotar)

Ob tej priložnosti pa si lahko s Kompasom ogledate tudi Plečnikovo Ljubljano. Ogled obsega: Navje, stadion, Žale, cerkev sv. Frančiška, okolico cerkva sv. Jakob, sv. Florjan, sv. Peter in stare cerkve, grajsko sprehajališče, Narodno univerzitetno knjižnico, Križanke, Tromostovje, Čevljarški most in Trnovski most, obrežje Ljublanice z zapornico in tržnico ter obrežje Gradašče, rojstno hišo J. Plečnika, palačo Vzajemne zavarovalnice itd.

nekaj za smeh

Bigamija

Po kosilu mož pomiva posodo, medtem ko žena počiva. Otrok si ne upata motiti mame, pa očeta vprašata, kaj je to bigamija.

»To je še več posode, še več likanja, še več daril za dan žena, za novo leto...« jima pojasni oče.

Leta

»Ko primerjamo ženske in moške istih let, ponavadi pravimo, da so ženske videti mlajše. Zakaj misliš, da je tako?«

»Ker so ženske dlje stare samo trideset let, dlje štirideset...«

Kozarec in steklenica

V neki družbi, v kateri je bil tudi znani srbski satirik Radoje Domanović, je nekdo navdušen vzkliknil: »Kaj je še boljšega od polnega kozarca!«

»Polna steklenica,« je odgovoril Domanović.

akcija berg-mandlc

zlati priznanji v zali

Idrijsko športno prizadevanje je veliko. Da bi dosegli čim večjo množičnost, so organizirali akcijo za naziv berg-mandlc. Berg je jamski škrt, ki mora v tem primeru opraviti vrsto športnih podvigov, da bi dosegel naziv bronastega, srebrnega ali celo zlatega berg-mandla. Za letošnje leto je akcija zajemala 14 disciplin, ki so trajale skozi celo leto. Gre za smučanje, planinarjenje, pohode, kolesarjenje, plavanje in atletiko. Aktivnosti so občinskega ali širšega značaja, udeleženci pa si jih lahko izberejo po lastni presoji, vendar jih je nekaj le v naprej dogovorjenih, torej obveznih. Za doseg zlatega berg-mandla je bila potrebna udeležba na desetih prireditvah, za srebrnega na osmih, za bronastega na najmanj petih prireditvah.

Za letošnje leto so priznanja že podeljena. Da je bila akcija zares odmevna, pričča tudi 40 zlatih berg-mandlcov. Med dobitniki teh sta tudi dva delavca Zale: Fanči Poljanec, ki jo v Labodu že dobro poznamo kot vsestransko in uspešno športnico, in pa Stojan Kacin. Obata tudi med tistimi desetiimi Idriječani, ki so opravili vseh 14 preizkušenj, in sta zato poleg zlatega priznanja prejela še dodatno priznanje — majico.

Za naslednje leto se bodo tekmovanja pravkar začela. Kriteriji, pravijo organizatorji, bodo ostrejši, čeprav velja posebej poudariti, da ne gre za tekmovalni značaj prireditve. Pomembno je sodelovati, se gibati, biti aktiven skozi vse leto. Naši v Zali pravijo, da se bodo tudi za naslednje leto potrudili osvojiti katerega od berg-mandelcev. Čestitke obema udeležencema za nazaj in veliko sreče za naprej — njima pa še komu iz Zale, ki se bo spoprijel s tem škrtom!

krvodajalci

Občinski odbor RK je izdelal pregled realizacije krvodajalskega plana za čas od januarja do septembra 1986. Pri izdelavi krvodajalskega plana je občinski odbor RK upošteval 20% vseh zaposlenih v DO kot aktivne krvodajalce.

Zajetih je okoli 78 delovnih organizacij oziroma tozdov v novomeški občini, krajevne organizacije RK, osnovne ter srednje šole.

Nekatere organizacije ne dosega plana niti 50%, medtem ko ga nekatere že več let s svojo aktivnostjo pri krvodajalstvu presega.

Med temi je tudi Labod. Po planu smo v devetih mesecih dosegli 108% planirano, kar pomeni 108 aktivnih krvodajalcev. Številke ne povedo veliko, zato je prav, da damo vso pohvalo aktivu krvodajalcev za human odnos in razvit čut, da z nesebičnim dajanjem krvi rešujejo življenja.

Ugotavljamo pa, da teh človeških vrlin ni toliko opaziti pri mlajši generaciji.

Poglejmo se, ali še znamo biti človek človeku v dobrem in zlu.

DRAGICA NENADIČ